

**ΟΔΗΓΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΔΡΑ.Σ.Ε.+
(Δημοτική Εκπαίδευση)
2022-2023**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΔΡΑ.Σ.Ε. + ...	4
2.1	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΔΡΑ.Σ.Ε. + - Τοπικός Σύντονισμός.....	4
2.2	Τοπικός/η Σύντονιστής/Σύντονιστρια ΔΡΑ.Σ.Ε. + ...	5
2.3	Εκπαιδευτής/Εκπαιδευτρια ΔΡΑ.Σ.Ε. + ...	6
3	ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε. + ...	7
3.1	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΠΡΩΙΝΟ ΧΡΟΝΟ	7
3.1.1	<i>Ενισχυτική διδασκαλία εντός τάξης</i>	7
3.1.2	<i>Ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης</i>	8
3.1.3	<i>Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε δημοτικά σχολεία</i>	9
3.1.4	<i>Δημιουργική Απασχόληση σε πρωινό χρόνο</i>	11
3.2	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ ΧΡΟΝΟ.....	11
3.3	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	11
3.4	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΟΤΗΤΑΣ (Ε.Α.Υ.Π.)	12
3.5	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΦΟΡΕΙΕΣ.....	12
3.6	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12
4	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	13

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πρόγραμμα «Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+ (ΔΡΑ.Σ.Ε.+))» περιλαμβάνεται στα συγχρηματοδοτούμενα έργα του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Κυπριακή Δημοκρατία. Η εφαρμογή του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε. άρχισε τη σχολική χρονιά 2015-2016, έχοντας ως κύριο στόχο την άμβλυση των αρνητικών συνεπειών της οικονομικής κρίσης στην εκπαίδευση και στους/στις μαθητές/μαθήτριες, αφού αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων, καθώς και των προκλήσεων που καλείται να αντιμετωπίσει το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Η επιτυχής εφαρμογή του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε. οδήγησε σε ανάγκη για επέκταση και ανασχεδιασμό, με στόχο την περαιτέρω προώθηση και ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης των παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα, ανεξαρτήτως κοινωνικής ομάδας, εθνικής καταγωγής, μαθησιακής κατάστασης ή άλλων χαρακτηριστικών, αξιοποιώντας αριθμό παροχών για προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Μέσα από το έργο αυτό επιδιώκεται η στήριξη μαθητών/ριών που προέρχονται από οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή/και κοινωνικού αποκλεισμού, η διασφάλιση της κοινωνικής πρόνοιας και στήριξης των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού, η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η μείωση της σχολικής αποτυχίας και παραβατικότητας, καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία.

Από τη σχολική χρονιά 2021-2022 το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε. μετονομάστηκε σε ΔΡΑ.Σ.Ε.+ και, εφαρμόστηκε σε 170 σχολικές μονάδες (52 Νηπιαγωγεία, 92 Δημοτικά, 24 Γυμνάσια - Λύκεια και 2 Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές Εκπαίδευσης και Κατάρτισης), καλύπτοντας περίπου το 25% του μαθητικού πληθυσμού.

Κατά τη φετινή σχολική χρονιά 2022-2023 γίνεται περαιτέρω επέκταση εφαρμογής του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε.+ σε 208 σχολικές μονάδες (65 Νηπιαγωγεία, 109 Δημοτικά, 31 Γυμνάσια - Λύκεια και 3 Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές Εκπαίδευσης και Κατάρτισης), καλύπτοντας πέραν του 30% του μαθητικού πληθυσμού.

Η συνέχιση και επέκταση του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε.+ αναμένεται να συμβάλει, ειδικά σε αυτή τη χρονική περίοδο, και στην αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας, ενώ υποστηρίζει και την αναθεωρημένη πολιτική ομαλής ένταξης των μαθητών/ριών με μεταναστευτική βιογραφία. Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται μέσα από ποικίλες δράσεις, όπως η προσφορά προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και δημιουργικής απασχόλησης, η προσφορά προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία, η προσφορά πρόσθετης ψυχοκοινωνικής στήριξης από ειδικούς επιστήμονες, η καινοτόμος εφαρμογή προγραμμάτων

εναλλακτικής εκπαίδευσης, η παροχή υποστηρικτικού εξοπλισμού, καθώς και η προσφορά σχετικής με τους στόχους του προγράμματος επιμόρφωσης και κατάρτισης των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών.

2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Η διοικητική δομή του Υ.Π.Α.Ν. για το έργο ΔΡΑ.Σ.Ε.+ περιλαμβάνει τον/την Υπεύθυνο/η Έργου ΔΡΑ.Σ.Ε.+, έναν/μία εκπρόσωπο Επιθεωρητή/Επιθεωρήτρια από κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης, εκπρόσωπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου και τους/τις Κεντρικούς/ες Συντονιστές/Συντονίστριες ΔΡΑ.Σ.Ε.+.

Στις σχολικές μονάδες Δημοτικής Εκπαίδευσης το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ συντονίζουν ο/η Διευθυντής/Διευθύντρια και ο/η Τοπικός/ή Συντονιστής/Συντονίστρια. Πιο κάτω, παρουσιάζονται οι κύριες συνιστώσες των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων του κάθε μέλους της Ομάδας Συντονισμού:

2.1 Διευθυντής/Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου ΔΡΑ.Σ.Ε.+ - Τοπικός Συντονισμός

Ο/Η Διευθυντής/Διευθύντρια ενός δημοτικού σχολείου που ανήκει στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχει τα εξής καθήκοντα και εφαρμόζει τις εξής δράσεις:

- Συνεργασία με τον/την Τοπικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια και τον/την Κεντρικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια του Προγράμματος.
- Συνεργασία με τους/τις οικείους/ες Επιθεωρητές/Επιθεωρήτριες για ενημέρωση και έγκριση θεμάτων που αφορούν στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ και τη συγκρότηση και παρακολούθηση των ομάδων που στηρίζονται στα σχολεία τους.
- Καρταρισμός και εποπτεία του ωρολόγιου προγράμματος για το πρόγραμμα της μεταναστευτικής βιογραφίας.
- Παιδαγωγική εποπτεία και καθοδήγηση των εκπαιδευτών/ριών που προσφέρουν υπηρεσίες σε σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+, τόσο σε πρωινό όσο και σε απογευματινό χρόνο.
- Γενική εποπτεία όλων των εκπαιδευτών/ριών και της υλοποίησης των στόχων κάθε επιμέρους δράσης.
- Διασφάλιση της διαδικασίας, ώστε ο/η εκπαιδευτής/εκπαιδεύτρια να ενημερώνεται για τον εβδομαδιαίο/δεκαπενθήμερο προγραμματισμό του/της εκπαιδευτικού της τάξης, καθώς και το προφίλ και τους ατομικούς στόχους που τίθενται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους/τις μαθητές/μαθήτριες για τους/τις οποίους/ες θα έχει την ευθύνη

διδασκαλίας εκτός τάξης ή για όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης στην περίπτωση ενισχυτικής διδασκαλίας εντός τάξης.

- Παρακολούθηση, προώθηση και υλοποίηση των δαπανών βάσει των κονδυλίων που διατίθενται για τα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ (Ε.Α.Υ.Π., Σχολική Εφορεία κ.λπ.).
- Συντονισμός ενδοσχολικών επιμορφώσεων και δειγματικών μαθημάτων.
- Υλοποίηση δράσεων εναλλακτικής εκπαίδευσης.
- Εκπόνηση έκθεσης αξιολόγησης της εφαρμογής του Προγράμματος στη σχολική μονάδα.

2.2 Τοπικός/ή Συντονιστής/Συντονίστρια ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του/της Τοπικού/ής Συντονιστή/Συντονίστριας είναι τα εξής:

- Συνεργασία με τον/τη Διευθυντή/Διευθύντρια του σχολείου, τον/την Κεντρικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια, τους γονείς των επωφελούμενων μαθητών/ριών, τους λειτουργούς ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και γενικά όλων, όσοι εμπλέκονται στο Πρόγραμμα.
- Συμμετοχή με την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα σε τακτικές συνεδριάσεις, διαμόρφωση πλάνου δραστηριοτήτων και συντονισμός ενεργειών.
- Οργάνωση ενδοσχολικών επιμορφώσεων και δειγματικών μαθημάτων.
- Ενημέρωση της διεύθυνσης, του προσωπικού και των γονέων/κηδεμόνων των επωφελούμενων μαθητών/ριών του σχολείου για το Πρόγραμμα.
- Ανάπτυξη σχεδίου δράσης του σχολείου.
- Αξιολόγηση, μελέτη και προώθηση των προς χρηματοδότηση δράσεων.
- Έλεγχο, εποπτεία και συντονισμό όλων των δράσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος.
- Παρακολούθηση αναπληρώσεων, αντικαταστάσεων και απουσιών όλων των εκπαιδευτών/ριών.
- Καταρτισμό του προγράμματος των εκπαιδευτών/ριών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας του σχολείου τους.
- Παρακολούθηση και προώθηση πληρωμών (έλεγχος εντύπων καταγραφής περιόδων απασχόλησης) των εκπαιδευτών/ριών ΔΡΑ.Σ.Ε.+.
- Παρακολούθηση και εποπτεία της λειτουργίας των απογευματινών προγραμμάτων.
- Συμμετοχή στην εκπόνηση έκθεσης αξιολόγησης του Προγράμματος.

2.3 Εκπαιδευτής/Εκπαιδεύτρια ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Οι εκπαιδευτές/εκπαιδευτριες που απασχολούνται στο Πρόγραμμα και συνεργάζονται με τα σχολεία, αναμένεται να ανταποκριθούν στα ακόλουθα:

- Συνεργασία με τη διεύθυνση του σχολείου, τους/τις εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας, καθώς και με τον/την Τοπικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια για την εύρυθμη λειτουργία του Προγράμματος. Τονίζεται ότι οι εκπαιδευτές/εκπαιδευτριες οφείλουν να τηρούν τις σχετικές οδηγίες και επισημάνσεις των Διευθύνσεων ή των Τοπικών Συντονιστών/Συντονιστριών των σχολείων.
- Ενεργός συμμετοχή στη διαδικασία μάθησης των μαθητών/ριών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, μέσω της παροχής υπηρεσιών ενισχυτικής διδασκαλίας, εξατομικευμένης βοήθειας και δημιουργικής απασχόλησης.
- Διδασκαλία ή προσφορά υπηρεσιών, σύμφωνα με το περιεχόμενο και το χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος.
- Ετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού σχετικού με τις ανάγκες του Προγράμματος.
- Ετοιμασία και υποβολή δεκαπενθήμερου ή μηνιαίου προγραμματισμού στη Διεύθυνση του σχολείου.
- Καταγραφή δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης, ενισχυτικής διδασκαλίας και διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης.
- Ετοιμασία εκθέσεων προόδου για κάθε μαθητή/μαθήτρια ξεχωριστά ανά τετράμηνο.
- Συνεργασία και συντονισμός με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, για στήριξη παιδιών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, παρουσιάζουν δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία και δεν επιτυγχάνουν τους στόχους των μαθημάτων ή και παιδιών με περισσότερες μαθησιακές απαιτήσεις.
- Ενημέρωση για τον εβδομαδιαίο/δεκαπενθήμερο προγραμματισμό του/της εκπαιδευτικού της τάξης, καθώς και για το προφίλ και τους ατομικούς στόχους που τίθενται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους/τις μαθητές/μαθήτριες για τους/τις οποίους/ες θα έχει την ευθύνη διδασκαλίας ή για όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης, στην περίπτωση βοηθού εκπαιδευτικού τάξης.
- Συμμετοχή στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς που πιθανόν να επιδεικνύουν μαθητές/μαθήτριες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- Συμμετοχή σε συναντήσεις συντονισμού ή/και επιμόρφωσης σε πρωινό/απογευματινό χρόνο που έχουν σχέση με τη λειτουργία του Προγράμματος.
- Διασφάλιση της προστασίας και ασφάλειας των χώρων διεξαγωγής του Προγράμματος, καθώς και των εκπαιδευομένων, του εξοπλισμού και της υλικοτεχνικής υποδομής στους χώρους αυτούς.
- Τήρηση και ενημέρωση εγγράφων (έντυπο καταγραφής χρόνου και ύλης και παρουσιολόγιο) και ό,τι άλλο ζητηθεί για τη διαδικασία πληρωμής.

- Τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, όπως αυτά καθορίζονται στα έγγραφα διαγωνισμού (π.χ. για παράδοση εντύπων κ.λπ.).
- Πιστή εκτέλεση των καθηκόντων, όπως αυτά απορρέουν από τους γενικότερους κανονισμούς λειτουργίας των σχολείων, τα έγγραφα του διαγωνισμού και από τη συμφωνία που έχει υπογραφεί.
- Συμμετοχή στην υλοποίηση δράσεων του Σχεδίου Δράσης Αγωγής Υγείας και του ατομικού σχεδίου στήριξης μαθητών/ριών (αφορά στους/στις εκπαιδευτές/εκπαιδεύτριες που θα παρέχουν υπηρεσίες στα προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης, για σκοπούς αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας, σε πρωινό χρόνο).
- Στα απογευματινά μαθήματα ο/η εκπαιδευτής/εκπαιδευτρια έχει την ευθύνη καταρτισμού πολύπλευρων παιδαγωγικών και δημιουργικών μαθημάτων/ δραστηριοτήτων, που θα συμβάλουν καθοριστικά σε απόκτηση νέων γνώσεων και καλλιέργεια δεξιοτήτων. Παράλληλα, έχει και την ευθύνη για την ασφάλεια των μαθητών/ριών που θα φοιτούν στο αντίστοιχο απογευματινό πρόγραμμα.
- Επίδειξη ιδιαίτερης προσοχής σε οποιεσδήποτε δραστηριότητες συμμετέχουν.
- Συμμετοχή στην εκπόνηση έκθεσης αξιολόγησης του Προγράμματος.

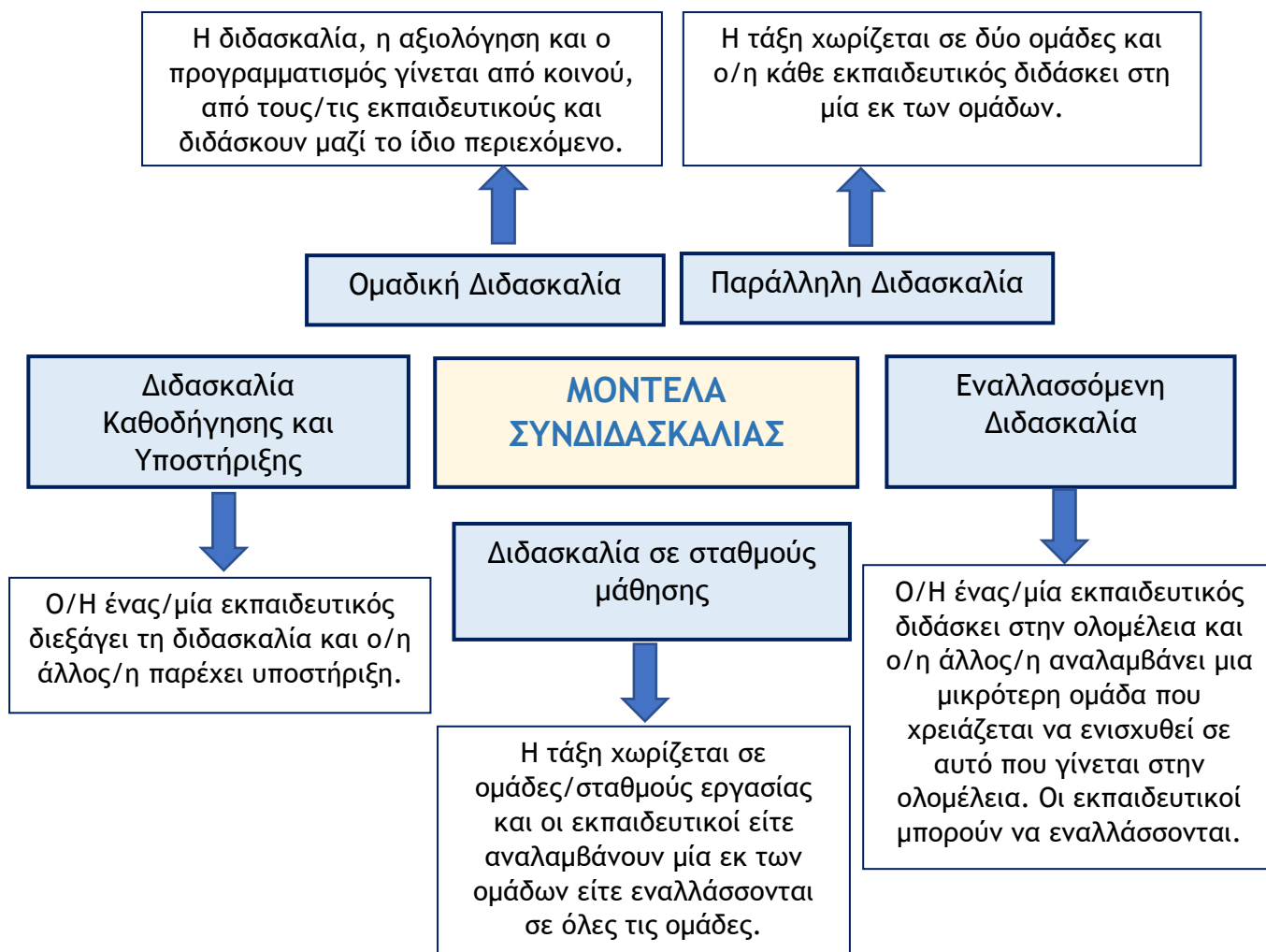
3 ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχουν αριθμό παροχών σε πρωινό και απογευματινό χρόνο. Πιο κάτω, παρουσιάζονται εν συντομία όλες αυτές οι παροχές. Περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο αξιοποίησης των παροχών αυτών, αλλά και τις διαδικασίες εφαρμογής τους, θα δίνονται από την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα.

3.1 Προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και δημιουργικής απασχόλησης σε πρωινό χρόνο

3.1.1 Ενισχυτική διδασκαλία εντός τάξης

Η ομάδα μαθητών/ριών που κρίνεται από το σχολείο ότι χρήζει ενίσχυσης, θα λαμβάνει εκπαιδευτική στήριξη εντός της αίθουσας διδασκαλίας από εκπαιδευτή/εκπαιδευτρια, ο/η οποίος/α θα λειτουργεί ως «Βοηθός Εκπαιδευτικός» σε συνεννόηση και με βάση τις οδηγίες του/της εκπαιδευτικού της τάξης και του/της Διευθυντή/Διευθύντριας της σχολικής μονάδας, εφαρμόζοντας τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και διάφορα μοντέλα συνδιδασκαλίας, όπως αυτά αποτυπώνονται στο Διάγραμμα 1, που ακολουθεί. Η ενισχυτική διδασκαλία εντός τάξης θα προσφέρεται στην αίθουσα διδασκαλίας που διεξάγεται το μάθημα, για χρόνο που δεν θα υπερβαίνει τις 10 διδακτικές περιόδους την εβδομάδα.

Διάγραμμα 1: Μοντέλα συνδιδασκαλίας στην αίθουσα διδασκαλίας

3.1.2 Ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ομάδα/ες μαθητών/ριών είναι δυνατό να λαμβάνει/ουν ενισχυτική διδασκαλία στα Ελληνικά και Μαθηματικά εκτός της τάξης τους, για χρόνο που δεν θα υπερβαίνει τις 5 διδακτικές περιόδους την εβδομάδα. Τα παιδιά που θα παρακολουθούν ενισχυτική διδασκαλία στα Ελληνικά και στα Μαθηματικά, θα απαρτίζουν τις ομάδες που θα δημιουργηθούν, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά θα αφορούν:

1. Τα αποτελέσματα των δοκιμών του Κ.Ε.Ε.Α. από προηγούμενες σχολικές χρονιές, για τα παιδιά της Δ', Ε' και Στ' Δημοτικού.
2. Τα αποτελέσματα των δοκιμών αρχικής αξιολόγησης των μαθητών/ριών των τάξεων Β'-Στ', που έχουν ετοιμαστεί από τις Ομάδες Εργασίας των Ελληνικών και των Μαθηματικών.

Με βάση τα αποτελέσματα του Κ.Ε.Ε.Α. και των δοκιμών που θα δοθούν στα Ελληνικά και τα Μαθηματικά, την αρχή της σχολικής χρονιάς, μπορούν να δημιουργηθούν μικρές ομάδες 4-10 παιδιών, τα οποία θα λαμβάνουν

ενισχυτική διδασκαλία στα Ελληνικά ή/και στα Μαθηματικά, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Τα παιδιά θα πρέπει να προέρχονται από διαφορετικές τάξεις και τμήματα και να ομαδοποιούνται σύμφωνα με τις ιδιαίτερες μαθησιακές τους ανάγκες, είτε σε ομάδες Ελληνικών είτε σε ομάδες Μαθηματικών ή και στις δύο. Κάθε παιδί μπορεί να δέχεται ενισχυτική διδασκαλία από 2-5 διδακτικές περιόδους εβδομαδιαία (τρεις για Ελληνικά και δύο για Μαθηματικά). Οι διδακτικές περιόδοι ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνουν τη μία ανά ημέρα. Τονίζεται ότι οι περίοδοι που θα αξιοποιηθούν για ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης είναι μέρος του συνολικού χρόνου που σας έχει παραχωρηθεί.

Η Διεύθυνση της σχολικής μονάδας θα πρέπει να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα των χώρων. Νοείται ότι για την ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης θα πρέπει να ενημερωθούν οι γονείς/κηδεμόνες των συγκεκριμένων παιδιών. Νοείται επίσης ότι, παιδιά που τυγχάνουν ενισχυτικής στήριξης στην εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας ή/και παιδιά στα οποία παρέχεται Ειδική Αγωγή, δεν μπορούν να συμμετέχουν στις ομάδες ενισχυτικής διδασκαλίας εκτός τάξης.

3.1.3 Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε δημοτικά σχολεία

Σε όλα τα δημοτικά σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ παρέχεται χρόνος για τη δημιουργία τμημάτων διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.

Τα παιδιά που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα χωρίζονται σε ομάδες ανάλογα με το επίπεδο ελληνομάθειάς τους, σύμφωνα με τα δεδομένα που έχουν αναρτηθεί από το Κ.Ε.Ε.Α. στην Ενιαία Πλατφόρμα Δεδομένων μαθητικού πληθυσμού, ως εξής:

- Παιδιά Α΄ τάξης αρχάριου επιπέδου Α0-Α1 (Α΄ έτος ενίσχυσης)
- Παιδιά Β΄ -Στ΄ τάξεων αρχάριου επιπέδου Α0-Α1 (Α΄ έτος ενίσχυσης)
- Παιδιά Β΄ -Στ΄ τάξεων επιπέδου Α2 (Β΄ έτος ενίσχυσης).

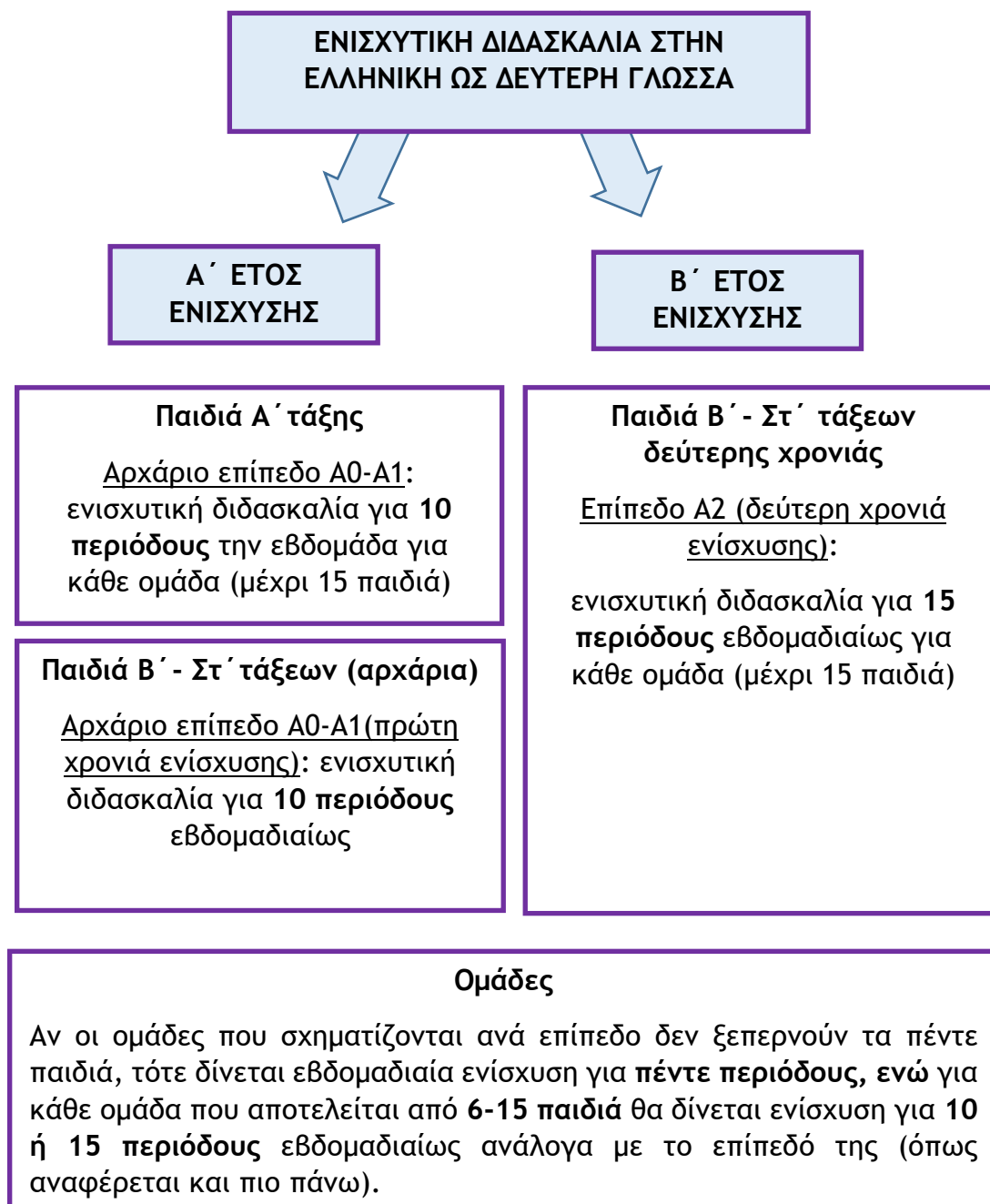
Κάθε ομάδα που περιλαμβάνει ένα μέχρι πέντε παιδιά θα δέχεται ενίσχυση για 5 περιόδους. Κάθε ομάδα που περιλαμβάνει έξι μέχρι 15 παιδιά, θα δέχεται ενίσχυση ως ακολούθως: (α) για τα παιδιά Α΄ τάξης και Β΄ -Στ΄ τάξεων αρχάριου επιπέδου Α0-Α1 (Α΄ έτος ενίσχυσης) θα δίνεται ενίσχυση για 10 περιόδους εβδομαδιαίως και (β) για τα παιδιά Β΄ -Στ΄ τάξεων επιπέδου Α2 (Β΄ έτος ενίσχυσης) θα δίνεται ενίσχυση για 15 περιόδους εβδομαδιαίως.

Για τις πιο πάνω περιπτώσεις η Διεύθυνση του σχολείου ενημερώνει τους γονείς/κηδεμόνες για τη συμμετοχή των παιδιών τους στο πρόγραμμα και φροντίζει για τον καταρισμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση του ωρολόγιου προγράμματος. Για τα παιδιά της Α΄ τάξης θα πρέπει να γίνει προσπάθεια στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου, ώστε να αποχωρούν από την τάξη σε μαθήματα άλλα εκτός από τα Ελληνικά-Μαθηματικά. Για τα παιδιά

των τάξεων Β' - Στ' θα πρέπει να γίνει προσπάθεια, ώστε να αποχωρούν από διάφορα μαθήματα.

Ο τρόπος δημιουργίας των ομάδων αποτυπώνεται στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί (περισσότερες πληροφορίες στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).

Διάγραμμα 2: Δημιουργία ομάδων για ενισχυτική διδασκαλία στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

3.1.4 Δημιουργική Απασχόληση σε πρωινό χρόνο

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν δημιουργική απασχόληση **δύο ή τεσσάρων διδακτικών περιόδων**, ανά μία ή δύο εβδομάδες, σε μικρές ομάδες μαθητών/ριών [από πέντε μέχρι 15 μαθητές/μαθήτριες] ή/και σε ολόκληρο τμήμα, σε πρωινό χρόνο, σε αριθμό θεμάτων. Για τον σκοπό αυτό, τα σχολεία καλούνται να υποβάλουν αίτηση, στην οποία θα πρέπει να στοιχειοθετούν το αίτημα αυτό, για σκοπούς αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας. Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που το πρόγραμμα εφαρμοστεί σε όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες ενός τμήματος, η συμμετοχή του/της εκπαιδευτικού του εν λόγω τμήματος ή μαθήματος είναι υποχρεωτική και απαραίτητη.

3.2 Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας και Δημιουργικής Απασχόλησης σε απογευματινό χρόνο

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν ενισχυτική διδασκαλία και δημιουργική απασχόληση **δύο 90λεπτων** μαθημάτων την εβδομάδα, στον χώρο του σχολείου στους/στις μαθητές/μαθήτριές τους σε απογευματινό χρόνο, σε αριθμό θεμάτων. Ως προϋπόθεση λειτουργίας μιας ομάδας σε απογευματινό χρόνο είναι ότι ο ελάχιστος αριθμός μαθητών/ριών θα είναι **επτά** και ο μέγιστος **15**, αναλόγως του θέματος. Επιπρόσθετο κριτήριο λειτουργίας μιας ομάδας αποτελεί και η διαθεσιμότητα εκπαιδευτή/εκπαιδευτριάς.

Σημειώνεται ότι, το πρόγραμμα σε απογευματινό χρόνο προσφέρεται μόνο στα δημοτικά σχολεία στα οποία δε λειτουργεί προαιρετικό ή ενιαίο ολοήμερο σχολείο.

3.3 Υπηρεσίες Ψυχοκοινωνικής Στήριξης

Το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ , σε συνεργασία με την Υ.Ε.Ψ., προσφέρει πρόσθετες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης προς τα παιδιά και προς τους γονείς/κηδεμόνες, με στόχο την πρόληψη της σχολικής διαρροής, των εξαρτήσεων, της παραβατικότητας, των επικίνδυνων συμπεριφορών και της βίας. Προσφέρεται ατομική στήριξη μαθητών/ριών και γονέων/κηδεμόνων από κλινικούς και συμβουλευτικούς ψυχολόγους.

3.4 Δράσεις Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (Ε.Α.Υ.Π.)

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχουν τη δυνατότητα να οργανώνουν δράσεις για ενδυνάμωση των παιδιών, αξιοποιώντας την επιχορήγηση δράσεων Αγωγής Υγείας από την Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (Ε.Α.Υ.Π.). Οι δράσεις Ε.Α.Υ.Π. πραγματοποιούνται για σκοπούς αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας και καταγράφονται σε ειδικά έντυπα της Ε.Α.Υ.Π., σε συνεργασία με τους/τις Τοπικούς/ές Συντονιστές/Συντονίστριες για διεκδίκηση χρηματοδότησής τους από την Ε.Α.Υ.Π. Σχετική εγκύκλιος αποστέλλεται προς τα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ και καλύπτει δράσεις για την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του επόμενου ημερολογιακού έτους.

3.5 Σχολικές Εφορείες

Οι οικείες Σχολικές Εφορείες λαμβάνουν ένα χρηματικό ποσό για την κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε.+ , καθώς και άλλων αναγκών των σχολείων.

3.6 Εναλλακτική Εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχει συμπεριληφθεί η υλοποίηση δράσεων Εναλλακτικής Εκπαίδευσης. Πρόκειται για μια πρακτική εκπαίδευσης, η οποία παρέχεται δωρεάν στα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ εκτός σχολικής μονάδας σε κοινότητες της υπαίθρου. Η Εναλλακτική Εκπαίδευση δίνει την ευκαιρία στους/στις μαθητές/μαθήτριες να ενεργοποιήσουν όλες τις αισθήσεις τους και να κατακτήσουν νέα γνώση. Ουσιαστικά δίνεται έμφαση στην εκπαίδευση μέσα από βιωματικές εμπειρίες, όπως για παράδειγμα στην τέχνη, τη φύση και τη χειροτεχνία. Τα προσφερόμενα Προγράμματα θα είναι ημερήσια και θα έχουν διάρκεια μέχρι πέντε ώρες το μέγιστο. Σε κάθε ημερήσιο Πρόγραμμα που θα υλοποιείται θα επωφελούνται περίπου μέχρι 50 μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι/ες θα συμμετέχουν σε οργανωμένες και στοχευμένες δραστηριότητες.

Περισσότερες πληροφορίες και ο κατάλογος των κοινοτήτων που θα συμμετέχουν στην Εναλλακτική Εκπαίδευση θα κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+.

4 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχει ως έναν από τους κεντρικούς του στόχους τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.

Πιο κάτω, παρουσιάζονται βασικά στοιχεία για την οργάνωση του προγράμματος, ως εξής:

- Οργάνωση ομάδων και περίοδοι διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας
- Ιδέες για δημιουργία προγράμματος διδασκαλίας εκτός γενικής τάξης
- Χρήση βοηθητικού διδακτικού υλικού
- Οργάνωση των μαθημάτων

1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

1.1. Άμεσες ενέργειες Σεπτεμβρίου

1.1.1. Διαχωρισμός παιδιών σε ομάδες

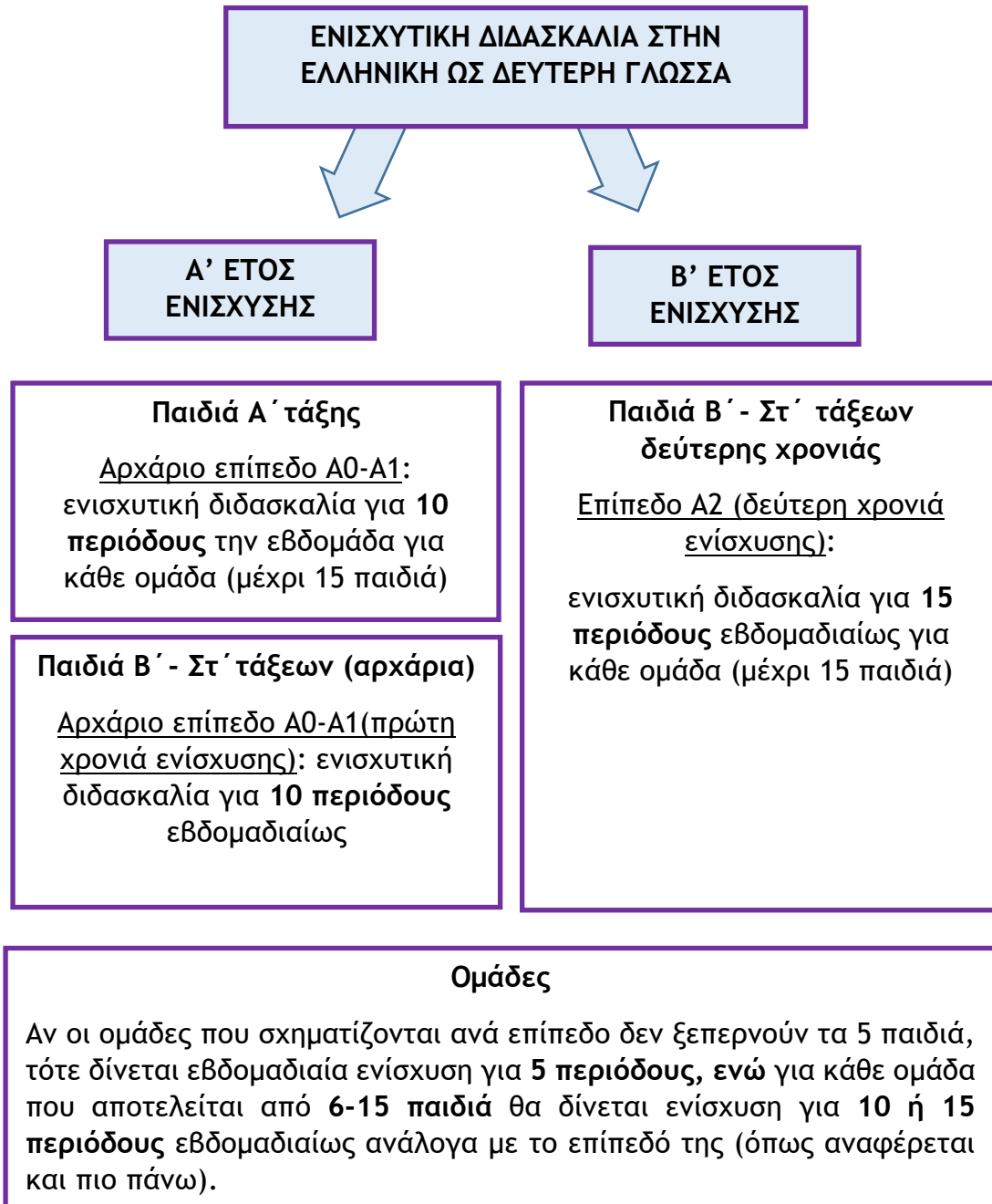
Σε όλα τα δημοτικά σχολεία που εντάσσονται στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ παρέχεται σημαντικό αυξημένος χρόνος για τη δημιουργία τμημάτων διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.

Τα παιδιά που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, χωρίζονται σε ομάδες, ανάλογα με το επίπεδο ελληνομάθειάς τους, όπως αυτό διαπιστώθηκε από τα δοκίμια Ελληνομάθειας του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (Κ.Ε.Ε.Α.) ως εξής:

- Παιδιά Α΄ τάξης αρχάριου επιπέδου Α0-Α1 (Α΄ έτος ενίσχυσης)
- Παιδιά Β΄ - Στ΄ τάξεων αρχάριου επιπέδου Α0-Α1 (Α΄ έτος ενίσχυσης)
- Παιδιά Β΄ -Στ΄ τάξεων επιπέδου Α2 (Β΄ έτος ενίσχυσης)

Η κάθε ομάδα περιλαμβάνει μέχρι και 15 παιδιά (αρχάρια παιδιά Α΄ τάξης, αρχάρια παιδιά Β΄ έως Στ΄ τάξης, παιδιά που δέχονται ενίσχυση για δεύτερο έτος).

Ο τρόπος δημιουργίας των ομάδων αποτυπώνεται στο σχήμα που ακολουθεί.

**Διάγραμμα: Δημιουργία ομάδων για ενισχυτική διδασκαλία
στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα**

1.1.2. Διαγνωστικά δοκίμια στην ελληνική γλώσσα

(Χορήγηση δοκιμίων αρχικής αξιολόγησης)

- Για τη **διάγνωση των αναγκών** ανά δεξιότητα και την παροχή στοχευμένης στήριξης για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στο κάθε παιδί, κατά την **αρχή της σχολικής χρονιάς**, χορηγούνται στα παιδιά διαγνωστικά δοκίμια από τον/την εκπαιδευτή/εκπαιδευτρια που θα αναλάβει τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.
- Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στον σύνδεσμο: https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el και συνοδεύονται από οδηγίες χορήγησης και σχάρες αξιολόγησης.
- Σημειώνεται ότι για τα παιδιά της Α΄ δημοτικού, χορηγείται διαφορετικό δοκίμιο.
- Η ολοκλήρωση της χορήγησης των δοκιμίων **αναμένεται να γίνεται το συντομότερο δυνατόν από την έναρξη του προγράμματος**.
- Τα δοκίμια έχουν σχεδιαστεί στη βάση του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα και χορηγούνται επίσης σε κάθε νεοαφικθέντα/νεοαφικθείσα μαθητή/μαθήτρια κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

1.1.3. Πρόγραμμα διδασκαλίας εκτός γενικής τάξης

1.1.3.1. Τα **παιδιά της Α΄ τάξης** παραμένουν στη γενική τάξη για το μάθημα των Ελληνικών και των Μαθηματικών.

Συστήνεται όπως παραμένουν στη γενική τάξη στα μαθήματα που δεν απαιτούν υψηλό επίπεδο ελληνομάθειας και δεν παραμένουν στη γενική τάξη σε μαθήματα τα οποία, ειδικότερα τους πρώτους μήνες φοίτησης στο σχολείο, έχουν υψηλό βαθμό δυσκολίας, λόγω γλώσσας.

1.1.3.2. Στις υπόλοιπες **τάξεις, Β΄ - Στ΄**, ανάλογα με το έτος στήριξης, συστήνεται όπως τα παιδιά παραμένουν στη γενική τάξη στα Μαθηματικά και σε ορισμένα άλλα γνωστικά αντικείμενα που δεν απαιτούν υψηλό επίπεδο ελληνομάθειας.

1.1.3.3. Μετά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις κατά το τέλος Ιανουαρίου, και στη βάση των επιδόσεων των παιδιών, **οι ομάδες μπορούν να αναπροσαρμοστούν**.

1.1.3.4. Επίσης, μετά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις, θα μπορούσαν να γίνουν διευθετήσεις αλλαγής στο ωρολόγιο πρόγραμμα ή στο πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας, ώστε κατά το δεύτερο τετράμηνο να παραμένουν στη γενική τάξη σε διαφορετικά μαθήματα από αυτά του πρώτου τετραμήνου.

1.2. Άλλες βασικές αρχικές ενέργειες

1.2.1. Εφαρμογή Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

Η διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας απαιτεί διαφορετική προσέγγιση από αυτήν που ακολουθείται για τη διδασκαλία της πρώτης γλώσσας. Για τον λόγο αυτό:

- Εφαρμόζεται το **Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας** στην Κύπρο, το οποίο περιλαμβάνει δείκτες επιτυχίας και επάρκειας ανά ηλικία και ανά επίπεδο ελληνομάθειας.
- Ο/Η διευθυντής/διευθύντρια του σχολείου αναμένεται να ελέγχει την εφαρμογή του Α.Π.Σ. και την επίτευξη των δεικτών που περιλαμβάνει.
- Το Α.Π.Σ. είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο:

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el

1.2.2. Εξασφάλιση σταθερού χώρου διδασκαλίας

Η διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας απαιτεί αυξημένη χρήση της τεχνολογίας, εποπτικού υλικού (κάρτες, παιχνίδια, σταθμοί εργασίας), καθώς και οπτικοακουστικού υλικού (ηχεία, τραγούδια, βίντεο), για την παροχή των κατάλληλων ερεθισμάτων και ερεθισμάτων.

Ως εκ τούτου, εκεί και όπου είναι εφικτό, συστήνεται από την αρχή της σχολικής χρονιάς η ύπαρξη σταθερού χώρου διεξαγωγής των μαθημάτων για την κάθε ομάδα που θα σχηματιστεί.

1.2.3. Δημιουργία φακέλου επιτευγμάτων μαθητή/μαθήτριας

Για την παρακολούθηση της προόδου των παιδιών στην ελληνική γλώσσα είναι απαραίτητη η δημιουργία **φακέλου επιτευγμάτων (portfolio)**, είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή.

Στον φάκελο, τοποθετούνται ενδεικτικές εργασίες του κάθε παιδιού, καθώς και όλες οι αξιολογήσεις του, περιλαμβανομένων και των δοκιμιών αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αξιολόγησης.

Ο/Η διευθυντής/διευθύντρια του σχολείου ελέγχει τη δημιουργία και την τήρηση του συγκεκριμένου φακέλου για κάθε παιδί.

2. ΑΛΛΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

2.1. Βασικά χρονοδιαγράμματα για την παρακολούθηση της προόδου των παιδιών

- Άμεσα με την έναρξη του προγράμματος: διαγνωστικά δοκίμια ελληνικών, χορήγηση ερωτηματολογίου γονέων/κηδεμόνων, μεταφρασμένο δοκίμιο Μαθηματικών (όπου χρειάζεται).
- Τέλος Οκτωβρίου: τα παιδιά που είναι μεγαλύτερα της Α΄ δημοτικού και με προηγούμενο γραμματισμό, αναμένεται να έχουν μάθει να διαβάζουν στα Ελληνικά.
- Ανά τρίμηνο: έλεγχος των θεματικών ενοτήτων που έχουν διδαχθεί ανά επίπεδο.
- Τέλος Ιανουαρίου: χορήγηση δοκιμίων ενδιάμεσης αξιολόγησης. Αναπροσαρμογή των ομάδων και του ωρολόγιου προγράμματος
- Τέλος Μαΐου - αρχές Ιουνίου: χορήγηση δοκιμίων τελικής αξιολόγησης.

Σχετικός κατάλογος ελέγχου υπάρχει και στον *Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο* και στον παρόντα Οδηγό.

2.2. Ενδιάμεση αξιολόγηση

Κατά το τέλος Ιανουαρίου, διεξάγεται η ενδιάμεση αξιολόγηση των παιδιών (τα δοκίμια διατίθενται στον σύνδεσμο):

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el.

Στόχος της ενδιάμεσης αξιολόγησης είναι η παρακολούθηση της προόδου των παιδιών *και η αναπροσαρμογή των ομάδων, εάν αυτό κριθεί απαραίτητο.*

Συστήνεται, επίσης και αλλαγή στο ωρολόγιο πρόγραμμα, ώστε τα παιδιά να μην αποσύρονται από τα ίδια γνωστικά αντικείμενα από τη γενική τάξη.

Οι εκπαιδευτικοί της γενικής τάξης ενημερώνονται για τα αποτελέσματα των δοκιμίων (αρχικής και ενδιάμεσης αξιολόγησης), θέτουν από κοινού στόχους με τον/την εκπαιδευτή/εκπαιδευτρια της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και συνεργάζονται, ώστε να παρέχεται διαφοροποιημένο υλικό και στη γενική τάξη.

2.3. Τελική αξιολόγηση

Η τελική αξιολόγηση διενεργείται κατά το τέλος Μαΐου-αρχές Ιουνίου.

Τα δοκίμια είναι αναρτημένα στον σύνδεσμο:

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el.

Τα δοκίμια τοποθετούνται στους ατομικούς φακέλους των παιδιών και φυλάσσονται για ενημέρωση των εκπαιδευτικών της επόμενης σχολικής χρονιάς, καθώς και των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης.

2.4. Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας απαιτεί διαρκή υποστήριξη και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών.

Η διεύθυνση του σχολείου πρέπει να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τόσο των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης όσο και αυτών της ενισχυτικής διδασκαλίας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία σε σχετικές με το θέμα επιμορφώσεις.

Το Π.Ι. σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις του Υ.Π.Α.Ν. προσφέρει διάφορα σχήματα επιμορφώσεων σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: Σεμινάρια σε Σχολική Βάση, Προαιρετικά Σεμινάρια, Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης, Δίκτυα Υποστήριξης Εκπαιδευτικών. Σχετική ενημέρωση γίνεται με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, μέσω εγκυκλίων ή/και μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που θα αποστέλλονται στα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+.

3. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ

Α΄ ΕΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Παιδιά Α΄ τάξης

Για τα παιδιά της Α΄ τάξης, δίνονται τα βιβλία της σειράς «Πράγματα και Γράμματα»: «**Παίζω και μιλώ**» και «**Παίζω και μαθαίνω**» (Τεύχος 1 και Τεύχος 2).

Σημειώνεται όμως, ότι αυτά τα βιβλία δίνονται ως *υποστηρικτικό υλικό* και δεν αντιστοιχούν απόλυτα στους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας του Α.Π.Σ.

Παιδιά Β΄ - Στ΄ τάξεων (Α΄ έτος ενίσχυσης)

Δίνεται η σειρά βιβλίων «**Ελληνικά για παιδιά, εύκολα και απλά!**» η οποία αποτελεί αναθεωρημένη έκδοση της σειράς «**Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας**», η οποία κυκλοφορούσε μέχρι πέρυσι.

Σημειώνεται ότι η σειρά αυτή συνοδεύεται από **Οδηγό Εκπαιδευτικού** και είναι απαραίτητη η ανάγνωσή του για την εφαρμογή των σχετικών φύλλων εργασίας, καθώς και από κάρτες λεξιλογίου (flashcards).

Β΄ ΕΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Παιδιά Β΄ - Στ΄ τάξεων (Β΄ έτος ενίσχυσης)

Για τα παιδιά του δεύτερου έτους ενίσχυσης, δίνονται τα βιβλία «**Μαργαρίτα 3**» και «**Μαργαρίτα 4**», ως υποστηρικτικό υλικό για τελευταία χρονιά.

Το Π.Ι. βρίσκεται σε διαδικασία ετοιμασίας νέου υλικού για το επίπεδο Α2, το οποίο βασίζεται και αντιστοιχεί πλήρως στους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας του Α.Π.Σ. και αναμένεται να εκδοθεί την επόμενη σχολική χρονιά.

Επιπρόσθετο υλικό για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Π.Ι. www.pi.ac.cy στο εικονίδιο «**Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία**».

4. ΑΛΛΕΣ ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

4.1. Διάγνωση προηγούμενου εκπαιδευτικού ιστορικού

- Στα σχολεία της Κύπρου, φοιτούν παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, τα οποία είχαν κανονική φοίτηση σε σχολείο της χώρας προέλευσής τους, πριν φοιτήσουν στο κυπριακό σχολείο, παιδιά που θα φοιτήσουν στην Α΄ δημοτικού και θα μάθουν για πρώτη φορά μηχανισμό ανάγνωσης, αλλά και παιδιά που έρχονται σε ηλικία μεγαλύτερη της Α΄ δημοτικού, και δεν έχουν φοιτήσει ποτέ σε σχολείο. Το στοιχείο αυτό, διαφοροποιεί τον τρόπο διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, γι' αυτό και είναι σημαντική η εξασφάλιση αυτής της πληροφορίας για κάθε παιδί και η διάγνωση των προηγούμενων γνώσεων που κατέχει.
- Υπάρχουν διαθέσιμα μεταφρασμένα ερωτηματολόγια προς τους γονείς/κηδεμόνες, για την εξασφάλιση του εκπαιδευτικού ιστορικού των παιδιών στην ιστοσελίδα της Δ.Δ.Ε. στον σύνδεσμο: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/chrisimo_yliko.html
- Για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με τους γονείς/κηδεμόνες, έχουν μεταφραστεί και αρκετά επίσημα έγγραφα της Δ.Δ.Ε. στα αγγλικά, βουλγαρικά, αραβικά, γεωργιανά, ρωσικά, ρουμανικά, ουκρανικά και κινεζικά, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.) στον σύνδεσμο: https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2466&Itemid=463&lang=el
- Σημαντική πληροφορία για τον/την εκπαιδευτικό της γενικής τάξης είναι και η διάγνωση των προηγούμενων γνώσεων των παιδιών σε άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως στα Μαθηματικά. Για τον σκοπό αυτό υπάρχουν μεταφρασμένα δοκίμια ανά τάξη στον σύνδεσμο: https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el

4.2. Δημιουργία ομάδας υποδοχής παιδιών

Τα νεοεισερχόμενα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία σε ένα σχολείο, πέρα από τη γλώσσα, χρειάζεται να εξοικειωθούν και με άλλα στοιχεία της καθημερινότητας και της κουλτούρας του σχολείου (π.χ. κανόνες, στολή, γνωριμία με τον περιβάλλοντα χώρο). Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η δημιουργία **ομάδας υποδοχής παιδιών**. Η ομάδα θα μπορούσε να αποτελείται από άτομα του διδακτικού προσωπικού του σχολείου, μαζί με παιδιά που θα έχουν εκπαιδευτεί ανάλογα γι' αυτό.

Περισσότερες πληροφορίες και υλικό για τους τρόπους υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία, κατά τις πρώτες μέρες φοίτησής τους στο σχολείο, τις ενέργειες που μπορούν να γίνουν και άλλη βοήθεια, μπορείτε να βρείτε στον **Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο** (https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Odigos_Ypodoxis_Nipiagogeio_Dimotiko.pdf), ο οποίος είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και έχει αποσταλεί και σε έντυπη μορφή σε όλα τα σχολεία.

5. ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

5.1. Ποια διαφορά έχουν τα δοκίμια αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αξιολόγησης από τα δοκίμια ελληνομάθειας του Κ.Ε.Ε.Α.;

- Τα δοκίμια αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αξιολόγησης του Π.Ι. χρησιμοποιούνται για σκοπούς αρχικής, διαμορφωτικής και τελικής αξιολόγησης των παιδιών μεταναστευτικής βιογραφίας.
- Με τα διαγνωστικά δοκίμια αρχικής αξιολόγησης λαμβάνονται πληροφορίες για τις ανάγκες των παιδιών σε κάθε γλωσσική δεξιότητα, καθώς και γίνεται ενημέρωση των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης ως προς αυτές.
- Με τα δοκίμια ενδιάμεσης αξιολόγησης επιτυγχάνεται η διαμορφωτική αξιολόγηση των παιδιών και η αναδιαμόρφωση των ομάδων με βάση την πορεία και την πρόοδό τους, τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο της σχολικής χρονιάς.
- Η τελική αξιολόγηση αποσκοπεί στην αποτίμηση της προόδου των παιδιών με βάση τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας του επιπέδου ελληνομάθειάς τους και την ενημέρωση του/της εκπαιδευτικού της επόμενης σχολικής χρονιάς.
- Τα δοκίμια ελληνομάθειας του Κ.Ε.Ε.Α. χορηγούνται από εξωτερικούς/ές συνεργάτες/συνεργάτιδες, είναι σταθμισμένα και δίνουν το επίπεδο ελληνομάθειας των παιδιών με βάση το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες. Επιπλέον, με αυτόν τον τρόπο παραχωρούνται οι περίοδοι ενισχυτικής διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία.

5.2. Τι μπορεί να γίνει με τα παιδιά που εγγράφονται στο σχολείο στη μέση της σχολικής χρονιάς ή σε κάποιο χρονικό σημείο που έχουν ήδη δημιουργηθεί οι ομάδες και έχουν ξεκινήσει τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας;

- Κάθε παιδί που εγγράφεται στο σχολείο, αρχικά, κάνει το διαγνωστικό δοκίμιο ελληνομάθειας για διάγνωση αναγκών και εντάσσεται στις υφιστάμενες ομάδες.
- Συμπληρώνεται, επίσης, το ερωτηματολόγιο γονέων για διάγνωση του προηγούμενου γραμματισμού, καθώς και το μεταφρασμένο δοκίμιο Μαθηματικών.
- Τον πρώτο μήνα φοίτησης του παιδιού, για διευκόλυνση της ένταξης σε μία από τις υφιστάμενες ομάδες μπορεί να γίνονται ατομικά μαθήματα, αξιοποιώντας τον συνολικό χρόνο που έχει το σχολείο από το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+.
- Για παράδειγμα, για περίοδο ενός μηνός, μπορεί να προσφέρονται ατομικά μαθήματα, δύο φορές την εβδομάδα (συμπληρωματικά με τη συμμετοχή του παιδιού σε υφιστάμενη ομάδα), από τον/την εκπαιδευτή/εκπαιδευτριά που έχει τον ρόλο του βοηθού εκπαιδευτικού στο τμήμα που θα εγγραφεί το συγκεκριμένο παιδί.
- Όσον αφορά στα δοκίμια ελληνομάθειας του Κ.Ε.Ε.Α., η χορήγηση του αρχικού δοκιμίου θα γίνει κατά την επόμενη σχολική χρονιά και αν διαπιστωθεί ανάγκη, τότε το παιδί θα δικαιούται να επωφεληθεί με αυτό τον τρόπο τρία χρόνια ενίσχυσης.

5.3. Ποιος είναι ο ρόλος του/της διευθυντή/διευθύντριας του σχολείου σχετικά με το πρόγραμμα διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας;

Ο/Η διευθυντής/διευθύντρια του σχολείου αναμένεται να επιβλέπει καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, την οργάνωση του προγράμματος, ως εξής:

- **Δημιουργεί ξεχωριστό, ειδικό αρχείο (ή φάκελο)** για το Πρόγραμμα της ενισχυτικής διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία. Στον φάκελο αυτό, αναμένεται να τοποθετούνται **όλα τα στοιχεία που αφορούν στο Πρόγραμμα**, ώστε να αξιοποιούνται από την ίδια τη σχολική μονάδα για σκοπούς προγραμματισμού και για να παρέχονται πληροφορίες και σχετική ανατροφοδότηση στον/στην οικείο/α Ε.Δ.Ε. και στη Δ.Δ.Ε., όποτε αυτά ζητηθούν.
- Ετοιμάζει τον **σχεδιασμό** με τους στόχους και τις προτεραιότητες της σχολικής χρονιάς, για όλα τα επίπεδα (παιδιά πρώτης και δεύτερης χρονιάς) και για τα παιδιά που χρειάζονται περαιτέρω ενίσχυση στην ελληνική γλώσσα, και τα οποία έχουν συμπληρώσει τα δύο χρόνια στο Πρόγραμμα.
- Συμπληρώνει δύο φορές τον χρόνο (τον Οκτώβριο και τον Φεβρουάριο) το **ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο** που θα αποστέλλεται από τη Δ.Δ.Ε., αμέσως μετά την ολοκλήρωση της χορήγησης των δοκιμών αρχικής και ενδιάμεσης αξιολόγησης των παιδιών που παρακολουθούν το πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (αναφορά στους Μ.Ο. των παιδιών ανά επίπεδο, των δεξιοτήτων στις οποίες παρουσίασαν πρόοδο ή τυχόν δυσκολίες κ.λπ.).

Επιβλέπει επίσης:

1. Την κατανομή των περιόδων και τον διαχωρισμό των παιδιών σε ομάδες
2. Τη χορήγηση των διαγνωστικών δοκιμών στα παιδιά και του ερωτηματολογίου για γονείς/κηδεμόνες
3. Τη χρήση του υποστηρικτικού και επιμορφωτικού υλικού
4. Την εφαρμογή του Α.Π.Σ.
5. Τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις

Παράλληλα, διασφαλίζει ότι:

- Διδάσκονται τα παιδιά και τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου).
- Υπάρχει συνεργασία του/της εκπαιδευτή/ εκπαιδευτριας της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης με τον/την εκπαιδευτικό της γενικής τάξης.
- Τηρείται ατομικός φάκελος επιτευγμάτων για το κάθε παιδί.
- Αξιοποιείται στο μέγιστο ο διδακτικός χρόνος που παραχωρείται και χρησιμοποιείται αποκλειστικά και μόνο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.
- Υπάρχει σταθερός χώρος διδασκαλίας, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Είναι σημαντικό να εντάξει όλες τις πιο πάνω ενέργειες σε μια ολιστική προσέγγιση του θέματος, όπως αυτή περιγράφεται στον «**Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο**» και να ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου στη μελέτη του συγκεκριμένου Οδηγού για συμμετοχή στις διαδικασίες ένταξης και ευρύτερη συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτικούς της ενισχυτικής διδασκαλίας.

6. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΠΟΤΕ	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΕΛΕΓΧΟΣ
Σεπτέμβριος - Οκτώβριος	Ενημέρωση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων του Προγράμματος Ελληνομάθειας (Κ.Ε.Ε.Α.) της σχολικής χρονιάς 2021-2022	<ul style="list-style-type: none"> Τα αποτελέσματα είναι προσβάσιμα με τους κωδικούς της Ενιαίας Βάσης Δεδομένων 	
	Οργάνωση και ορισμός σταθερού χώρου διεξαγωγής των μαθημάτων για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, όπου είναι δυνατόν	<ul style="list-style-type: none"> Ο χώρος εξοπλίζεται με το απαραίτητο υλικό 	
	Δημιουργία ομάδας υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία	<ul style="list-style-type: none"> Η ομάδα αναλαμβάνει να υποδεχθεί τα νεοεισερχόμενα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία και να τα βοηθήσει να εξοικειωθούν με τους χώρους του σχολείου και με βασικά στοιχεία της καθημερινότητάς του 	
	Χορήγηση μεταφρασμένων ερωτηματολογίων στους γονείς/κηδεμόνες για διάγνωση προηγούμενου εκπαιδευτικού ιστορικού των παιδιών	<ul style="list-style-type: none"> Διαθέσιμα στο http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/chrisimo_yliko.html 	
	Χορήγηση μεταφρασμένων δοκιμίων Μαθηματικών στα παιδιά για διάγνωση των γνώσεών τους στο γνωστικό αντικείμενο	<ul style="list-style-type: none"> Διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el 	

ΠΟΤΕ	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΕΛΕΓΧΟΣ
	Χορήγηση διαγνωστικών δοκιμών για την ελληνική γλώσσα	<ul style="list-style-type: none"> Απαραίτητα για τη δημιουργία των ομάδων Το αργότερο μέχρι το τέλος του πρώτου μήνα έναρξης του προγράμματος θα πρέπει να έχουν χορηγηθεί τα δοκίμια και να δημιουργηθούν οι ομάδες <p>Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el</p>	
	Ετοιμασία πλάνου με συγκεκριμένους στόχους και προτεραιότητες για το Πρόγραμμα Ελληνομάθειας της παρούσας σχολικής χρονιάς 2022-2023	<ul style="list-style-type: none"> Το πλάνο καταχωρίζεται στον ειδικό φάκελο/αρχείο που έχει δημιουργηθεί (σημείο 5.3.) 	
	Μελέτη του Α.Π.Σ για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> Διαθέσιμο στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el Ενημέρωση των εκπαιδευτών/ριών της ενισχυτικής διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης για μελέτη του Έλεγχος της εφαρμογής του καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 	
	Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Σε συνεργασία με το Π.Ι. 	

ΠΟΤΕ	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΕΛΕΓΧΟΣ
Οκτώβριος	Συμπλήρωση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου της Δ.Δ.Ε.	<ul style="list-style-type: none"> Ο σχετικός σύνδεσμος θα αποστέλλεται από τη Δ.Δ.Ε.	
Τέλος Ιανουαρίου	Ενδιάμεση αξιολόγηση σε όλες τις ομάδες της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el Με βάση τα αποτελέσματα αναπροσαρμόζονται οι ομάδες και το ωρολόγιο πρόγραμμα	
Αρχές Φεβρουαρίου	Συμπλήρωση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου της Δ.Δ.Ε.	<ul style="list-style-type: none"> Ο σχετικός σύνδεσμος θα αποστέλλεται από τη Δ.Δ.Ε.	
Τέλος Μαΐου-αρχές Ιουνίου	Τελική αξιολόγηση σε όλες τις ομάδες της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el	